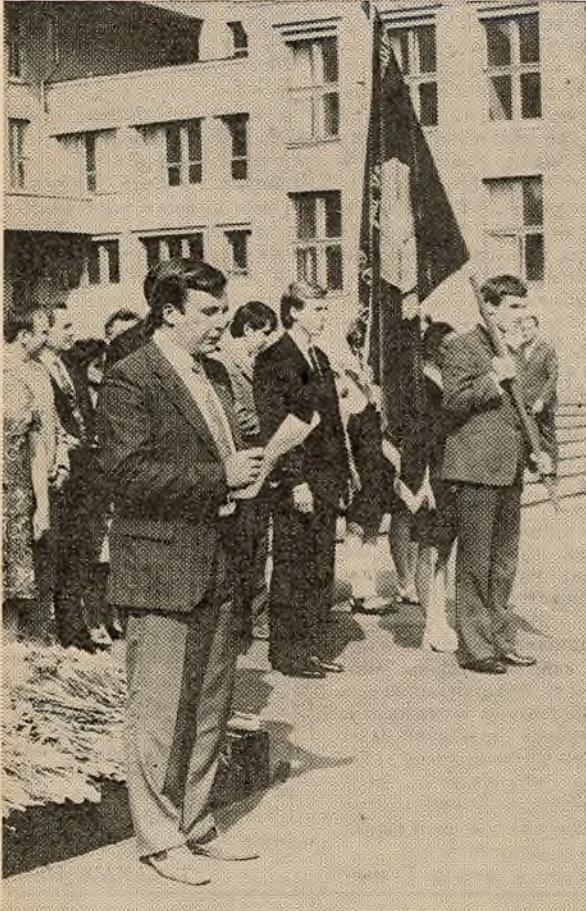

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАУНАГА
УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНИНА

№ 25 (1061) • Чацвер, 12 верасня 1974 г. • Цана 2 кап.

• Газета выходзіць з 1935 г.

ВІНШАВАННЕ СЯБРАМ

Напярэдадні свята балгарскага народа ў адрас рэктара Сафійскага ордэна Георгія Дзімітрова універсітэта імя К. Ахрыдскага прафесара Сендава Благавеста было накіравана віншаванне рэктора БДУ прафесара У. М. Сікорскага, у якім гаворыцца:

«Ад імя калектыву беларускага народа ў адрас рэктора Чырвонага Сцяга дзяржавнага універсітэта імя У. І. Леніна сардэчна віншую Вас і ўесь налекты ўніверсітэта з вялікім нацыянальным святам балгарскага народа — 30-й гадавінай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Балгарыі.

Перамога сацыялістычнай рэвалюцыі ў Балгарыі адкрыла шырокія магчымасці

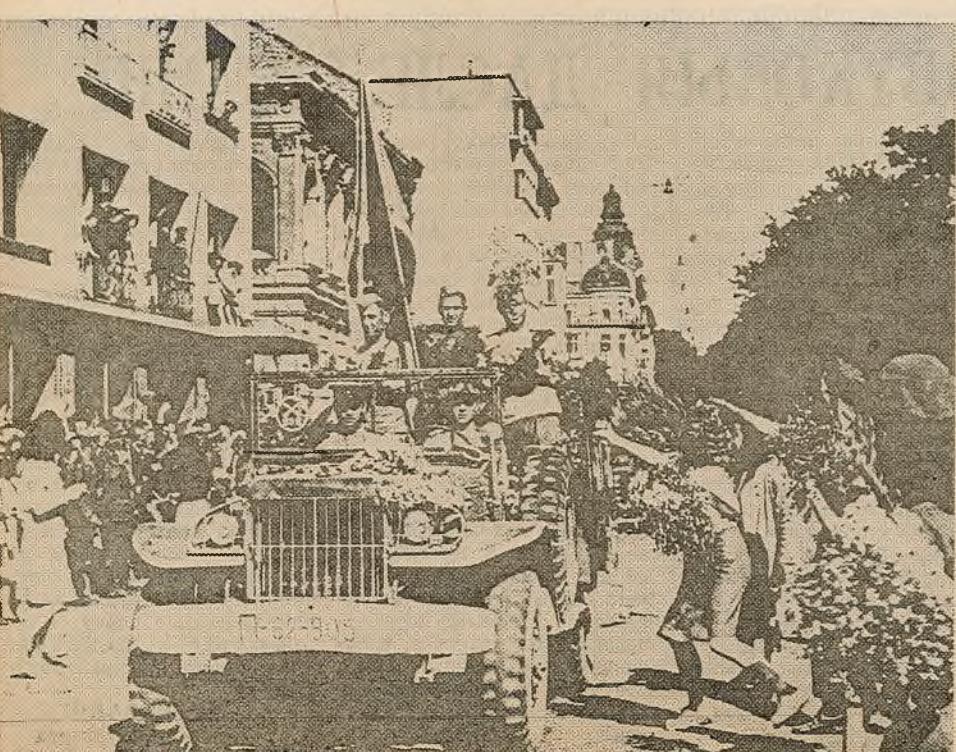
для працоўных узельнічак у палітычным жыцці, ва ўмацаванні эканамічнай магутнасці вашай краіны, развіціці культуры, науки і масацтва балгарскага народа. Яркім сведчаннем гэтага з'яўляюца вялікія дасягненні нашага універсітэта ў падрыхтоўцы кваліфікованых кадраў для народнай гаспадаркі вашай краіны.

У дзень урачыстага святкавання 30-годдзя сацыялістычнай рэвалюцыі ў Балгарыі жадаем вам, дарагія сябры, далейшых поспехаў у вашай творчай працы, развіціці науку на карысць ради.

Мы даражым далейшим умацаваннем супрацоўніцтва паміж Сафійскім і беларускім універсітэтамі.

Няхай і далей наўгтанне не парушаш дружбу балгарскага і савецкага народа!»

9 ВЕРАСНЯ БРАЦКІ БАЛГАРСКІ НАРОД АДЗНАЧЫУ ЗНАМЯННАЛНЫЮ ЮБІЛЕЙ — 30-ГОДДЕ САЦЫЯЛІСТЫЧНЫЙ РЭВАЛЮЦЫИ

У інстытуце павышэння кваліфікацыі выкладчыкаў пры БДУ адбыўся сход, прысвечаны чарговаму — трэціму — набору слухачоў.

З пажаданнем поспехаў да выкладчыкаў, якія з'ехалі ў Мінск з усіх краін краіны, звярнуўся міністр вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі М. М. Мишкоў. Ён падкрэсліў у сваім выступленні, што работа ІПК садзейнічае паспеховому вырашэнню праб-

НА ВІНЫ

лем ідэйнага выхавання моладзі.

У перспектыве, адзначыў міністр, будаўніцтва спецыяльна абсталяванага корпуса для інстытута.

Гасцінна сустрэў універсітэт дэлегацыю з ГДР — наўчэнцаў будаўнічых вучылішчаў акругі Галле. Госці

зрабілі экспкурсію па БДУ, аглядзелі вылічальны цэнтр, фотавыстаўкі, заалагічны і мінералагічны музеі.

Студэнты філфака Л. Тарасюк і К. Куксо будуць прастаўляць БДУ на семінары творчай моладзі, якія адбудзяцца хутка ў г. Брэсце.

Міжнародны студэнцкі лагер «Сачоўка» пад Варшавай стаў на лета родным домам для студэнтаў-танцораў народнага ансамбля «Крыжачок». Удзельнікі ансамбля выдатна адпачылі, прачытали многа лекцыяў аб Беларусі, універсітэце. Жыхары г. Плоцка, рабочыя мясцовага нафтаперагоннага завода з захапленнем глядзелі выступленні «Крыжачка».

курсікі ідуць на плошчу да помніка У. І. Леніну. Наперадзе — сцяганосец В. Левашэвіч.

Бяром кароткае інтарв'ю ў Іраіды Осіпаўны.

— Якімі б Вы хацелі бытвыць навікоў?

— Канешне, вартымі звання студэнта гістарычнага факультэта, каб неслі, працягвалі далей нашы славы традыцыі, выдатна вучыліся, былі загартаванымі байцамі ідэалагічнага фронту.

А перад Домам урада тым часам выцягнуўся шырокі ланцуг юнакоў і дзяўчат. Прымай, Ільч, клятву юных!

С. ШЫДЛОУСКАЯ.

ПРЫМАЙ, БДУ, ПАПАЎНЕННЕ

— Абушэнка...

— Алепіна...

У дрыжачных руках першых шчасліўчыкаў б'еца цёмна-вішнёвае полымя студэнцкіх белетаў з ганаровым надпісам «Белдзяржуніверсітэт». Напружана-нецярплюва замерлі тыя, хто яшчэ не стаў уладальнікам запаветнай кніжачкі...

Мы на ўрачыстай лінейцы, прысвечанай уручэнню першакурснікам гістарычнага факультэта студэнцкіх белетаў. Прислуходзяцца да першых уражанняў:

— Ой, дзяўчата, я ж ночу ўсё гэта сніла...

— А ў мяне «шчаслівы» нумар...

Знаёмімся. Вось што гаворыць Ала Дзям'ян:

— Да паступлення я працавала ў калгасе звенявая паліводчага звязна. Усё яшчэ не магу паверыць, што я ўжо студэнтка. Сваё будучае студэнцкае жыццё ўяўляю так: будзе весела, цікава, будзе і цяжка. Трэба прыласці шмат намаганняў, вучоба — справа сур'ёзна. Пасля універсітэта пайду працаўцца настаўніцай, гэта мне да спадобы...

У той дзень мы чулі часта такія вось крыху сумбурныя ад хвалявання, але шчырыя выказванні першакурснікаў, распізвалі аб талентах, здольнасцях. Аказалася, знаёмая нам Ала — дэкламатар, яе аднакурснік Валодзя Бугаў — фотааматар.

— Што вы адчуваеце, трывамаючи белет? — пытанне да сябровак Ніны Кулак, Любы Шэўнінай, Тоні Лапо.

— Не хапае слоў, каб выказаць свае адчуванні. Гэта доўгачаканы дзень, і ён нам запомніца назаўсёды.

— Мы вучыліся восем месяціў на падрыхтоўкам факультэту. Універсітэт даўно лічылі родным домам. Але толькі цяпер, сёння, знік нябачны бар'ер, што

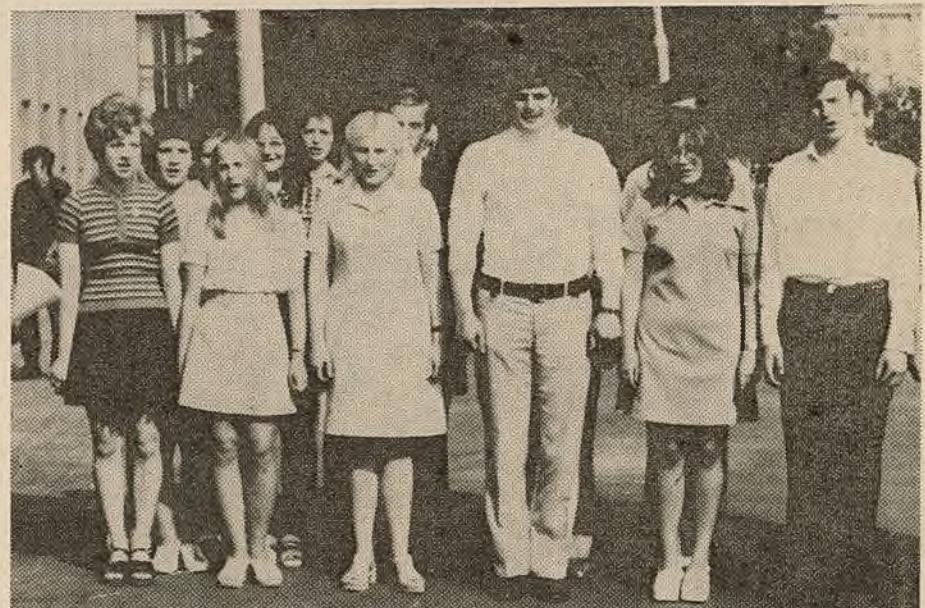
аддзяляў нас ад сапраўднага студэнцтва.

Тым часам уручэнне белетаў закончылася. Іраіда Осіпаўна Царук, дэкан факультэта, пытает:

— Усе атрымалі студэнцкія белеты?

— Не, я застаўся...

Бялявы хлапчына смела накіроўваецца да стала. Па радах праракаціўся дружалюбны смех. Праз хвіліну непаразуменне ўладжана. Стройнай калонай першага

ВЕРАСНЬ

Поўнае запашна спелых яблыкаў
Я набраў для вас,
Чырвонаармейцы.
Вы стаялі на грузавіку

Так высока, што здалося, ў небе
Вашы ўсмешкі ѹзоркі мне свяцілі.

Вы саскоквалі дадолу з зоркім,
Вы саскоквалі ѹгламацёркіх пыльных,
Вы саскоквалі з мужчынскімі абдылкамі.
І ѿ мяне за пазухай аб яблыкі
Надта сэрца стукалася моцна.

Дзімітр СТЭФАНАЎ

Яблыкі я раздаваў: бярыце!
Вашы слова рускія зліпаліся
На губах
ад сонечнага соку.

Яблыкі я раздаваў салодкія,
Яблыкі я раздаваў крамяныя,
Яблыкі духмянныя даваў я,
Даставаў з запазухі хлапчай Вам, братушкі, чырвонаармейцы.

Поўнае запашна спелых яблыкаў...
Нават не заўважыў сам нарэзіце,
Як з чырвонымі пладамі разам
Я і сэрца вам аддаў сваё.

КУРСАМ САЦЫЯЛІЗМУ

Брацкі балгарскі народ і яго сябры за мяжой адзначылі знамінны юбілей — 30-годдзе сацыялістычнай рэвалюцыі. 9 верасня 1944 года — дзень устанаўлення народнай улады — залацітымі літарамі ўпісан у трынаццацівекавую гісторыю Балгарыі. Упершыню працоўныя масы, беззваротна пакончыўшы з капіталістычнай эксплуатацыяй, сталі пайўладнімі гаспадарамі свайго лёсу. В з'езд Балгарскай каму-

ністичнай партыі — першыя перамогі народнай гаспадаркі. VII з'езд Балгарскай камуністычнай партыі абавязаў перамогу сацыялізму. У краіне перамог сацыялістычны способ вытворчасці.

Наступны этап развіцця Народнай Рэспублікі Балгарыі непарыўна звязан з красавіцім (1956 г.) пленумам ЦК БКП, які ў якасці галоўнай задачы вылучыў працяг і завяршэнне пабудовы сацыялістычнага грамадства шляхам далейшага стварэнія [Працяг на 3-й стар.]

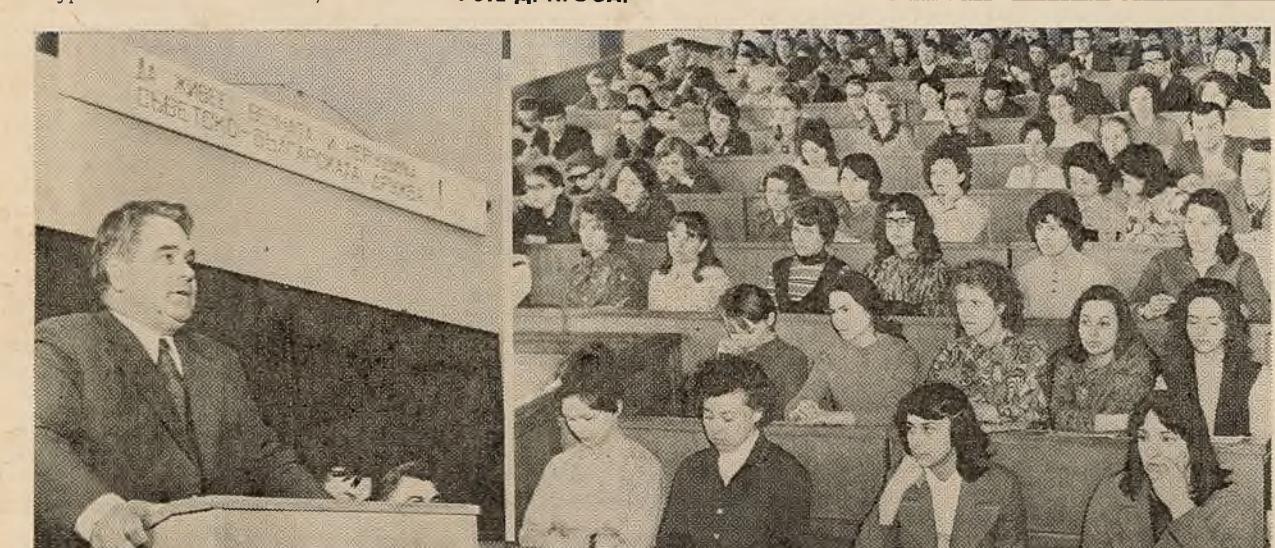
3 стар. Як сваё роднае свята адзначыў калекту ў нашага універсітэта 30-годдзе сацыялістычнай рэвалюцыі ў Балгарыі. Гэтай знамяльнай падзеі быў прысвечаны цыкл лекцый кінарэспандэнта «Наш сябар — Балгарыя». Вялікую цікавасць у слухачоў выклікалі лекцыі: «Народная Рэспубліка Балгарыя — сёння» кінарэспандэнта газеты «Правда» А. Т. Сімурова, «Савецка-балгарская дружба — інтэрнацыонализм у дзейнні» дацэнта Д. Б. Мельцара, «Сацыялістичная Балгарыя (людзі, эканоміка, прырода)» прафесара В. Р. Заўрыева, «Канстытуцыя НРБ 1971 года — канстытуцыя перамогшага сацыялізму» прафесара А. А. Галаўко, «Сучасная балгарская паэзія» дацэнта Н. С. Гілевіча.

На працягу тыхдня дружбы дэмантраваліся кінафільмы, дасланыя з Масквы балгарскім пасольствам: «Бывайце, сябры» і «Народная Рэспубліка Балгарыя», Былі арганізаваны книжныя і фотавыстаўкі. Спецыяльны нумар газеты «Беларускі ўніверсітэт» змясціў матэрыялы, прысвечаныя по-

спехам балгарскага народа ў сацыялістичным будаўніцтве, аб брацтве беларускай і балгарскай культур, аб дружбе Беларускага і Сафійскага ўніверсітэта: сакратар парткома, прафесар Хрыста Дзімітру, прарэктар, дацэнт Колько Ітаў, загадчык кафедры падправаднікоў, прафесар Марыя Малдаванава, кандыдат фізіка-матэматычных навук Пётр Барнеў.

Адбыўся вечар савецка-балгарской дружбы, у якім прынялі ўдзел гості — балгарскія вучоныя, балгарскія студэнты, якія займаюцца ў БДУ. У тая ж дні праходзіла першая савецка-балгарская навуковая студэнтска канферэнцыя. З уступным словам выступіў рэктар ўніверсітэта член-карэспандэнт АН БССР У. М. Сікорскі. Былі заслушаны даклады: «Сацыялістичная рэвалюцыя 9 верасня — новы этап у гісторыі балгарскага народа» студэнткі IV курса ФПМ М. Антонавай, «Поспехі сацыялістичнага будаўніцтва ў Балгарыі за 30 год» студэнткі IV курса ФПМ М. Васілевай,

Фота Д. ПРЭСА.

РАД ВУЧЫЦЦА Ў МІНСКУ

Ангел Панайотаў — першакурснік матэматычнага факультэта. Усяго два тыдні назад ён быў у Сафіі, а цяпер знаёміца са сталіцай Беларусі.

— Ангел, у цябе, пэўна, ўжо з'явіліся сябры ў Мінску?

— Так. Акрамя нашых, балгар, Уладзіміра Петракава і Пятра Тонева з ФПМ, я пазнаёміўся з беларусам Грышам, таксама першакурснікам, толькі з фізфака. Зараз, калі студэнты нашага факультэта падехалі на сельскагаспадарчыя работы, я і мае сябры з розных краін пападаючым свае веды па рускай мове.

Мы яшчэ амаль не ведаєм Мінска. Але хутка ў нас будзе экспкурсія па гораду, пабываём у філармоніі, паслухаем арганны канцэрт.

— Заўсёды цікава да- ведацца, чаму чалавек аб-

раў ту юбо іншую прафесію. Якія прычыны, пачуцці прымусілі цябе аддаць перавагу матэматыцы?

— Быў час, калі я вагаўся ў выбары: матэматыка ці фізіка. У 1972 годзе я ўдзельнічаў у рэспубліканскім конкурсе па фізіцы. Але потым зразумেў, што матэматыка адкрые мне дзвёры да ўсяго, яна першааснова, першакрыніца...

— Бачна, ты закаханы ў матэматыку. А што яшчэ любіш рабіць?

— Збіраць грыбы. А яшчэ люблю спорт, у прыватнасці бокс.

— Застаецца павінша- ваць цябе з двума святынямі — паступленнем у наш ўніверсітэт і з юбілем Балгарыі. Постспехаў табе ў чубе!

Інтэрв'ю ўзяла
С. УСЦІНОВІЧ

КУРСАМ САЦЫЯЛІЗМУ

[Працяг. Пачатак на 1-й стар.]

«Дасягненіі балгарскай культуры за 30 год» аспіранткі Р. Яўцімавай, «Роля балгарскай моладзі ў сацыялістичным будаўніцтве» студэнта V курса гістфака І. Надольскага, «Культурнае супрацоўніцтва ССР і НРБ» студэнткі I курса гістфака Н. Аблавай, «Уклад Беларускай ССР ва ўмацаванне савецка-балгарскай дружбы і супрацоўніцтва» студэнткі I курса гістфака Н. Царук.

На працягу тыхдня дружбы дэмантраваліся кінафільмы, дасланыя з Масквы балгарскім пасольствам: «Бывайце, сябры» і «Народная Рэспубліка Балгарыя — сёння» кінарэспандэнта газеты «Правда» А. Т. Сімурова, «Савецка-балгарская дружба — інтэрнацыонализм у дзейнні» дацэнта Д. Б. Мельцара, «Сацыялістичная Балгарыя (людзі, эканоміка, прырода)» прафесара В. Р. Заўрыева, «Канстытуцыя НРБ 1971 года — канстытуцыя перамогшага сацыялізму» прафесара А. А. Галаўко, «Сучасная балгарская паэзія» дацэнта Н. С. Гілевіча.

Былі арганізаваны книжныя і фотавыстаўкі. Спецыяльны нумар газеты «Беларускі ўніверсітэт» змясціў матэрыялы, прысвечаныя по-

на кароткі прамежак часу дазволіў да непазнавальнасці змяніць аблічча краіны, значна павысіць узровень жыцця і культуру балгарскага народа.

У 1971 годзе ў жыцці працоўных Балгарыі адбыліся падзеі вялікай гісторычнай важнасці. Харадзіўся Балгарскі камуністичны партыя за заўердзіў дырэктывы па шостаму пяцігадовому плану сацыяльна-эканамічнага індэйністичнага адзінства народа. Гады пасля красавіцкага пленума — перыяд трэцій, чацвёртай і пятай пяцігодак — гэта гады найбольш бурнага ўздыму балгарскай па шостаму пяцігадовому плану сацыяльна-эканамічнага адзінства народа, за парабойніцтва прынятая новая праграма

БКП, у якой вызначаны задачы партыі. Новая жанстытуцыя, прынятая ў выніку ўсесараднага реферэндуму і абвешчаная Народным сходам у маі 1971 г., замацавала перамогу сацыялістичных грамадскіх адносін ва ўсіх сферах жыцця.

Няухільна ідуцы па шляху, намечанаму Камуністичнай партыяй, працоўныя Балгарыі ўсяго за тры дзесяцігоддзі дабіліся выдатных поспехаў у развіцці сацыялістичнай эканомікі. За гады народнай улады хуткімі тэмпамі развівалася працьковая вытворчасць. Аб'ём яе павялічыўся ў пяцігоддзі з даваенным узроўнем у 43 разы. Усяго за сем дзесяцігоддзі прадпрыемствы краіны вырабляюць столькі прадукцыі, сколькі ў буржуазнай Балгарыі выпускаліся на працягу ўсяго 1939 г. Па тэмпах эканамічнага росту НРБ займае адно з першых месц у свеце.

Важным вынікам сацыялістичнай індустрыялізацыі з'яўляецца хуткае развіццё ключавых і найбольш прагрэсіўных галін вытворчасці — энергетыкі, металургіі, машынабудавання і хіміі.

Абапіраючыся на ленінскі кааператыўны план і багатыя вопыт савецкага калгаснага будаўніцтва, творча выкарыстоўваючы яго, Балгарская камуністичная партыя накіравала сельскую гаспадарку краіны па шляху сацыялістичнага развіцця.

З перамогай сацыялістичнай рэвалюцыі былі створаны ўмоўы для таго, каб матэрыяльныя і духоўныя каштоўнасці належалі іх стваральнікам. Дэвіз «Усё ў імя чалавека, усё для чалавека!» стаў асноўным законам жыцця краіны.

У выніку паспяховага развіцця народнай гаспадаркі адбывалася насяпніна павелічэнне нацыянальнага даходу. У парабойніцтве з 1939 г. ён павялічыўся ў 7 разоў. Згодна з данымі Эканамічнага камітэта ААН, па тэмпах росту нацыянальнага даходу НРБ знаходзіцца на адным з першых месц у свеце. Дзяржава атрымала магчымасць выдзеліць буйныя сродкі на павышэнне матэрыяльнага дабрабыту народа, на ахову здароўя і сацыяльнае забеспеччэнне.

Сацыялістичны лад у Балгарыі адкрывае шырокі простор для ўсебаковага развіцця духоўнага жыцця, для росквіту навукі, літаратуры, мастацтва, для раскрыцця народных таленau і дараўніяў.

Надзвычайніх поспехаў дабіўся балгарскі народ у галіне адукцыі. Вышэйшыя

навучальны ўстановы да 9 верасня 1944 г. былі даступны толькі прадстаўнікам пануючых колаў. У восьмі вышэйших навучальных установах вучылася прыклад-

на чатыры тысячы студэнтаў. Цяпер у 27 ВНУ (з іх трох ўніверсітэтаў і дзве акадэміі) вучыцца 103,5 тысяч юнакоў і дзяўчат, г. з. на кожны 10 тысяч жыхароў прыпадае 120 студэнтаў. Па гэтаму паказчыку Балгарыя займае трэцяе месца ў свеце, яна перавысіла Францыю, ФРГ, Аўстрію і многія іншыя краіны.

Хуткімі тэмпамі развіваецца наука. Цяпер у краіне звыш 400 навуковых цэнтраў, у тым ліку 111 акадэмічных інстытутаў. Няспрына расце колькасць навуковых супрацоўнікаў. У 1974 г. у сістэме навукова-даследчых змення і ў вышэйших навучальных установах было занята 60 тысяч чалавек.

Велізарны дасягненні, як адзначаеца ў Программе Балгарскай камуністичнай партыі, з'яўляюцца вынікам дружбы, супрацоўніцтва і ўзаемнай дапамогі з краінамі сусветнай сацыялістичнай сістэмы, усё больш поўнага і ўсебаковага збліжэння з вялікім Саюзам Савецкіх Сацыялістичных Рэспублік.

З кожным годам растуць сувязі савецкай і балгарской сацыялістичных культур, ахопліваючы самыя розныя бакі духоўнага жыцця нашых народаў. Гэта — шырокі абмен навуковымі і мастацкімі каштоўнасцямі, контакты творчых арганізацый, тэатральныя, кінематографічныя і музычныя фестывалі і г. д. За тры дзесяцігоддзі балгарскі чытаныя на перакладах і ў арыгінале звыш 140 млн. экземпляраў кніг рускіх і савецкіх аўтараў. На балгарскую мову кожны год перакладаюцца і выхадзяць у свет савецкія кнігі — 230—240 назваў. Гэта звыш палавіны ўсёй перакладной літаратуры, якая выдаецца ў краіне.

У Савецкім Саюзе з 1946 па 1973 гг. выданы творы 142 балгарскіх пісьменнікаў і паэтаў на 35 мовах народаў ССР. Савецкаму чытачу добра вядомыя раманы і аповесці Дзімітра Дзімава, Дзімітра Талева, Георгія Караплавава, Емельяна Станевіча, Людміла Стаянава, Андрэя Гуляшкі, Стаяна Да-скалава і іншых. Толькі ў Беларускай ССР да 1973 г. выйшла 23 кнігі балгарскіх аўтараў.

Балгарскае супрацоўніцтва і таварыская ўзаемадапамога паміж працоўнымі Народнай Рэспублікі Балгарыі і Савецкага Саюза з'яўляюцца залогам далейшых поспехаў нашых народаў у барацьбе за камунізм.

Д. МЕЛЬЦАР,
дацэнт.

НА ГАСЦІННай ЗЯМЛІ

У нашых балгарскіх сяброву — свята. Іменна сяброру, бо мы сапраўды сталі вялікімі сябрамі. Мы — гэта студэнты-фізікі Беларускага і Сафійскага ўніверсітэтаў.

У Балгарыі любяць і ведаюць нашу Савецкую краіну, нашу мову. Адна з цэнтральных вуліц Сафіі носіць імя «Рускі бульвар». На яго перакрыжаванні з бульварам Талбухіна знаходзіцца ўніверсітэт імя Клімента

Умее слыўна працаўаць і весела адпачываць. У Балгарыі любяць і ведаюць нашу Савецкую краіну, нашу мову. Адна з цэнтральных вуліц Сафіі носіць імя «Рускі бульвар». На яго перакрыжаванні з бульварам Талбухіна знаходзіцца ўніверсітэт імя Клімента

Ахрыдскага, гасцімі якога мы былі. Нам расказалі, абы гісторыі, паказалі аудыторы і лабараторы.

А праз некаторы час мы ў сябре ў Мінску прымалі балгарскіх гасцей — групу студэнтаў. Нам вельмі хацелася, каб яны палюбілі нашу

шадоўную герайчную зямлю, на нашу старожытную і зусім юную сталіцу, каб ведалі: тут, на беларускай зямлі, у іх мно- гіх добрых сяброў.

У Балгарыі — Дзень Свабоды. І балгары памятаюць і свята шануюць тых, хто прынёс ім гэту свабоду.

Немагчыма перадаць тое хваляванне, якое адчуле мы, калі падымаліся на саме высокое месца ў Плоўдзіве, к помніку савецкаму салдату, да Алёшы, як ласкава называе яго ўся Балгарыя. Стайць над вялікімі старымі горадамі з чырвонымі чарапічнымі дахамі і вузкімі брукаванымі вулічкамі прости рускі хлопец, спакойны і вельмі, бачны з любога кутка Плоўдзіва і днём і ўначы. Ен як бы ахоўвае мірную працу свабоднага балгарскага народа.

І. РЫЖЫХ,
студэнтка IV курса
фізфака.

На здымку: група студэнтаў-фізікаў на чале з кірауніком П. Л. Салавім ля помніка савецкім воінам у Сафіі.

З БАЛГАРСКАЙ ПАЭЗІ

Іван ДАВЫДКАУ

БЕЛАРУСКАЯ ВЁСКА ХАТЬИНЬ

Калі б не было ў сорак трэцім той раніцы сакавіцкай і дарогай, абапал якой абуджаліся беразнякі, не гойсалі ашалела эссаўскія матацыклы і, бускуючы, грязь не замешвалі дымам грузавікі, —

я не йшоў бы цяпер па ўспамінах аб травах датлелых, не сцякаў бы, напоены цішаю, дождж мне на вочы, і бярозавы ўзлесачак белы не здаваўся б малюнкам няскончаным

на чорным аркушы ночы.

Я не знаю бы, што перапёлкі выводзяць вясну ля магіл мёртвых сёл, сярод дзікай травы на паліне, што дзіцячыя душы прагнуць ачнунца ад сну і замільгачь матылямі.

Я не знаю бы, што можа стаць вугалем дзень сакавіцкі і з попелу, як светлячок, узляцець іскрай, што дзіцячыя песенькі могуць званамі зрабіцца, каб сон разганяць на планеце на ўсёй.

Я не знаю бы... А вечар насоўвае шаты.

Цягне водарам бэзу густым,
І ляжаць нерухома мёртвия хаты
беларуское вёскі Хатынь.

Сумныя вочы іх бачу з пакоя гасцініцы.
Поўнач. А ліфт уздымаецца з гулам такім,
што сцены дрыжаць. Запыленая дарога—гасцініцы
чорныя ногі свае выціраюць гурмой перад ім.

Можа, хочуць яны да мяне падняцца,
можа, хочуць прывесці сюды
кавала калгаснага — з сынам, якому пятнаццаць,
якога на рукі сабе ён узяў назаўжды?

Ліфт гудзе. Вуглаватыя плечы ў кабіне не месцяцца.
Лістры, цямнёвачы, твар адбіваюць каравы.
Каваль узыходзіць па лесвіцы
і востра рыпяць яго бронзавыя суставы.

Рашко СТОЙКАУ

ВЕРЮ

Можа, не ўгледзіце ў думках злачынства—
прагну вас бачыць мужніх і чыстых!

Подласць нікчэмцаў, пошласць крываўляк
стрэнеш—і кроў закіпае ў сэрцы:
не маем мы права жыць сёння так,
як быццам Боеў не жыў на свеце!

Цалуеш зямлю ці каханку, юнак,—
цалуй, каб вусны агонь расквеці!
Не маем мы права любіць так,
як быццам Боеў не жыў на свеце!

Калі варагуеш — то не за пятак!
Плюеш — то ворагу ў твар, не на вецер!
Не маем мы права ненавідзець так,
як быццам Боеў не жыў на свеце!

Мужнасць патрэбна для новых атак,
каб зло і няправду дашчэнту звесці—
не маем мы права памерці так,
як быццам Боеў не жыў на свеце!

З балгарскай пераклау
Ніл Гілевіч.

Матэрыялы, прысвечаныя нацыянальнаму святы**балгарскага народа**, падрыхтаваны аддзяленнем Таварыства савецка-балгарскай дружбы БДУ.

Восень, златакудрая, злататканая...

Яна прыбегла гарэзлівай дзяўчынкай з бліскучымі, празрыстымі вачыма. Непрыкметна адагнала чараду лтушак на поудзен, а хутка пачне распісвацца для парадку ў лужынах, пазрывая навокал усё лісце з дрэў. У момант запрудзіць небасхіл воблакамі, потым аб чымсьці дўгі будзе шаптацца з жоўтай травой, абяцаючы хутка першы снег...

А якая ж яна модніца! Ранкам апрае сарафан з бляюткімі астрамі, затым зробіць з чырвані рабін сабе каралі і кружыцца з ветрам.

Апошняе, што яна пакіне, будзе інай. Калі прыгледзеца, то ў ім прыкметніш бліск яе чароўных вачей...

А пакуль што — мільгае па лясах, скверах яе пазалочаны сарафан. Восень размалёўвае сонечнымі фарбамі бярозы і ясені, таполі і ліпы. Глядзі, яна можа і цябе абсыпаць, як зоркамі, апошнімі, вераснёўскімі вяснушкамі!

Фота М. Хамца.

Найдан ВЫЛЧАУ ВУШАНКА З ЧЫРВОНАЙ ЗОРКАЙ

Ладзілі першыя ТэКазЭСэ *,
заворвалі лежы за вёскай.
— Трасца, пракляты, цябе затрасе!
— Сыдзі лепі з дарогі, цётка!
— Сыдзі, бо раздышыць, каб я так жыў!
— Хай душыць! Лягчай, як — ралтам!

I не наехаў, і не раздышыў.
Але ё не спыніўся трактар.
Задыхаўся, ён рваў-карчаваў
на узлемежах цярноўнік нікі.
А я за канакай воддарль стаяў
у сваім шынлялі гімназісцкім.
Глядзей, як паўзе вярыга плугоў,
дзе хоча — торыць дарогу.
У адным аконцы—фанера ў яго,
у другім — нічога наогул.

A чаму ж я зусім трактарыста забыў?
Як ён выглядаў?
Молада? Ці старавата?
Сакавік незвычайна сцюдзёны быў,
люты вецер свістай забізта,
але ён,
ссунуўшы шапку з ілба,
разорку гнаў за разоркай.
Помню,
на рускай вушанцы была
малая чырвоная зорка.

Толькі зорку і помню —
блішчэла святочна і строга.
I ўсё. Больш — нічога.

* : ТКЭС — скарочаная назва балгарскіх
калагасаў (Трудово кооперативно земедель-
ско стопанство).

Найдан ВЫЛЧАУ

З. Н. КУДРАШОВА

Не стала Зінаіда Нікандраўны Кудрашовай. Не стала чалавека, усё свядомае жыццё якога прыйшло ў сценах універсітэта, сведкі яго гісторыі, станаўлення і развіцця біялагічнага факультэта.

Памёдо педагог, памёдралтоўна, пакінуўшы незавершаныя справы, мнозства няздзейненых ідэй і пла-
наў.

Аб Зінаідзе Нікандраўне цяжка гаварыць у мінулым часе: Мы прывыкли бачыць яе штодзённа энергічнай, жыццярадаснай.

Зінаіда Нікандраўна Кудрашова нарадзілася 28 лютага 1910 года ў г. Бабруйску.

У 1932 годзе яна паступіла на біялагічны факультэт універсітэта і з той пары да апошняга дня свайго жыцця фактычна не расставалася з ім.

Зінаіда Нікандраўна прыйшла вялікі і нялёгкі шлях. Яшчэ ў перадавеннымы гады яна завяршила работу над кандыдацкай дысертаций па спецыяльнасці «Фізіялогія раслін», але ў часы вайны ўсе матэрыялы загінулі.

З 1944 года З. Н. Кудрашова працавала на кафедры сістэматыкі раслін спачатку асістэнтам, а потым дасцэнтам. Вялікая энергія, настойлівасць і працавітасць дапамаглі ёй сабраць каствоныя матэрыялы па фітапаталогіі і ў 1958 годзе паспяхова абараніць кандыдацкую дысертацию.

Усё сваё жыццё Зінаіда

Нікандраўна Кудрашова аддала науцы і выхаванню студэнтаў. Акрамя навуковых артыкулаў, яна апублікавала шэраг вучэбных дапаможнікаў па мікалагіі і марфалогіі раслін. Апошняя яе работа — «Дапаможнік па біялогіі для паступаючых у ВНУ» — выйшла за месяц да смерці.

За трыццаць год выкладчыкай дзейнасці Зінаіда Нікандраўна выхавала цяжлу плеяду спецыялістў-біёлагіў. Яе плённая навукова-педагагічная работа адзначана шматлікімі прэміямі.

Светлая памяць аб Зінаідзе Нікандраўне Кудрашовай, нястомнім працягунку і добрым чалавеку, назаўсёды захаваеца ў нашых сэрцах. Група таварышаў.

Усё выправіць. І сапрауды, купіў неабходныя рэчы, прывёў майстроў. І праз два дні ўсё было ў парадку. Цяпер гэта мой першы памочнік ва ўсіх справах.

Да крайней меры — высялення — мы звязраемся рэдка. Усяго за мінулы год было выслена чатыры калавекі. Прывіншавацца ж караюцца пазачарговым дзяжурствам, прыбранием на паверхах і ў месцах грамадскага карыстання.

Пакоі мы камплектуем пажаданню студэнтаў. Калі ёсьць чалавек «цяжкага» характару, то стараемся пасяляць яго са шчырымі людзьмі. У такім асяроддзі ён можа і перавыхавацца.

Цяпер прыйшла новая змена, студэнты паказваюць свае ўласныя кандыдаты або праста збіраюць на вечар адпачынку.

Так, работы любяць свой дом і выконваюць усе яго правілы: захоўваюць дысыплінну, падтрымліваюць чысціню. Да іх паслуг кухня, душавая, пральня.

— Няўжо ў інтэрнаце так і не бывае піякіх надзвычайных здарэнняў?

— Чаму, ёсьць. Толькі вельмі рэдка. У гэтым годзе адзін студэнт у дрэнным настроі, «з гораз», па яго слоўах, разбіў школу і унітаз. Назаўтра сам прыйшоў да мяне і признаў віну, абяцаў

БУДЗЬЦЕ ГАСПАДАРАМІ

Ужо сем гадоў запар інтэрнат № 1, што па вуліцы Свярдлова, трymае першое месца. Наш карэспандэнт павыдаў у інтэрнаце і пагутаў з камендантам Надзеждай Сяргеевай Галінай.

Першое месца дасталося цяжка. Яшчэ цяжкай яго ўтрымаць. Надзежда Сяргеева на расказавае ўсім шматлікіх праверках, камісіях, справах чысціні, спакой.

— Вы пытаецце, як дасягнаць першынство? Я паўсядзённа абіраюся на студсавет. Ен — май правая рука. Рабяты працујуць тут надзвычайні, інакш не скажаш. У нас, як бачыце, усіды чысціні, спакой.

Санітары стан пакояў на вышыні, хация прыбранне ідзе па метеуду самабслугоўвання.

Есьць санібюлетні, неахайніх студэнтаў выклікаем на студсавета, «прапысочаем» у сатырычнай газете. Па-другое.

Па-другое, Надзежда Сяргеева адчувае сябе ў інтэр-

наце не адміністраторам, а, ахутчай, гасцінай гаспадынай, маци сваіх чатырохсот студэнтаў, якую можа у часі дапамагчы, і паспачувачы, і, калі неабходна, строга патрабаваць. Іншы раз нават вядзе перапіску з бацькамі студэнтаў; асаблівую ўвагу звязрае на выхаванцаў дзіцячых дамоў.

— Зараз да нас прыйшло папаўненне — новенька. Я думаю, яны хутка ўвойдзуть у наш дружны, згуртаваны каляекту, будучы у ім актыўні, знаходлівымі. Вы бацьлі ў вестыбюлі, ленінскім пакой стэндам, экспазіцыі? Гэта ж ўсё зроблена рукамі студэнтаў.

Шмат у нас добрых традыцый. Напрыклад, дзяжурствы на паверхах. Рабяты глядзяць за ўсім: каб не было ніякіх здарэнняў, каб ніхто не кідаў на калідоры смецец, не забруджваў санузел. І скажу, не пакрываўшы душой: мы не ведаем, што такое крадзёж рэчаў.

— А раз-пораз з'яўляюцца аўтавы: «Хто забыў электратрэбтыў?», «Хто згубіў грошы?» і г. д. Сумленнасць студэнтаў тлумачыцца тым, што для іх інтэрнат стаў родным домам і адносіны да яго, як да роднага месца.

Яшчэ адна добрая рыса — віншавані. З днём нараджэння, з вяселем.

У ленінскім пакоі студэнты паказваюць свае ўласныя кандыдаты або праста збіраюць на вечар адпачынку.

— Так, работы любяць свой дом і выконваюць усе яго правілы: захоўваюць дысыплінну, падтрымліваюць чысціню. Да іх паслуг кухня, душавая, пральня.

— Няўжо ў інтэрнаце так і не бывае піякіх надзвычайных здарэнняў?

— Чаму, ёсьць. Толькі вельмі рэдка. У гэтым годзе адзін студэнт у дрэнном настроі, «з гораз», па яго слоўах,

назаўтра сама напружанага дня яны не адчуваюць сябе токсічнымі.

— Не паспелі ля веснічак ачысціць «платформы» тра-зі, як па школе, дзе размястціўся атрад, пранеслася трыўожная вестка: «тоне!»

— ...На беразе кідаецца то ў адзін, то ў другі бок пера-

пужаны хлопчык і з плачам

пайтарае: «Ён вось там, ён вось там». У імгненні першыя з байкоў ужо ў вадзе. Дарагая кожная хвіліна. Але вось вынырнуў С